

CUVÂNT DE RĂSPUNS AL ACAD. AUREL IANCU

În amplul discurs ați evocat, cu numeroase ilustrări de date, fapte și mai ales de figuri proeminente ale școlii economice românești – profesori și mentori cu care ați venit în contact științific și care au contribuit la formarea și dezvoltarea dumneavoastră începând de la cercetător până la membru al Academiei Române. După cum ați arătat în discurs, drumul parcurs nu a fost deloc ușor, însă cu multă voință, cu foarte mult și neînterupt efort, dar și cu mult talent și discernământ ați ajuns în vârful muntelui, în poziția de a rosti astăzi discursul de recepție în cel mai înalt for științific al României. Cred că ceea ce mai trebuie reținut din acest discurs sunt mai multe fapte și trăsături legate de crezul și de activitatea și rezultatele remarcabile obținute de dumneavoastră pe plan științific și pe care le voi sintetiza în următoarele rânduri ale acestui cuvânt de răspuns

1. Rolul important pe care l-au avut mentorii și profesorii – competența, generozitatea și obiectivitatea acestora în evaluarea, susținerea și sprijinul pe care îl recunoașteți cu delicateță și de care v-ați bucurat pe parcursul formării și dezvoltării profesionale și comportamentale ca cercetător și cărora le purtați recunoștință prin menționarea lor publică;

2. Condițiile pe care instituțiile le oferă cercetătorului de a-și desfășura activitatea științifică. Aici este vorba de mijloacele de documentare, libertatea de desfășurare a cercetării și de expunerea ideilor, necesitatea confruntărilor critice în cadrul grupurilor științifice și în societate. Deși în proporții foarte reduse, important este faptul că aceste mijloace și condiții totuși au existat și au contribuit la formarea și dezvoltarea dumneavoastră ca cercetător de înaltă performanță;

3. Programele de cercetare la care dumneavoastră ați avut contribuții importante, ca și celelalte programe ale Institutului de Economie Industrială au fost lipsite de interferențele ideologice și politice ale acelor vremuri. Această lipsă de interferență a făcut parte din politica tacită adoptată în Institutul de Economie Industrială atât la fixarea și formularea tematicii de cercetare, cât și la orientarea cercetării în scopul de a evita blocajele cenzurii;

4. Cea mai mare parte a discursului dumneavoastră de recepție este dedicată prezentării contribuțiilor științifice de pionierat ale cercetătorilor economiști români din generațiile anterioare în domeniul aplicării modelării matematice în economie. Din păcate, marii economiști români din învățământul economic și din institutele de cercetare din România din perioada interbelică și din primele două decenii ai perioadei postbelice se străduiau ca știința economică să aibă interferență doar cu științele sociale (sociologia, demografia, filozofia, psihologia, istoria, politica) și folosirea din abundență a datelor statistice și, doar ocazional, calculul statistic. Științele economice oglindite în manuale, cărți, studii aveau un rol informațional, sistematizator, explicativ însă rar predictiv și lipsite de instrumentarul analitic (matematic). Aici ne referim la economia politică (économie politique (fr.) sau economics (en.)) care, îndată ce a fost instalat regimul comunist, a fost transformată în economie politică marxistă. Din corpul acestei noi economii politice au rămas însă părți, capitole, legități, corelații etc neutre de orice ideologie și care țin de tehnica economică propriu-zisă larg deschisă la tratarea matematică și la modelare. Un grad ridicat de neutralitate față de ideologie a rămas și la economiile de ramură dată fiind strânsa legătură dintre elementul economic al acestora și elementul tehnic specific ramurii. Toate aceste segmente ale științei economice, inclusiv ale economiilor de ramură au fost deschise ideii folosirii instrumentului matematic și modelelor matematice în economie. Introducerea planificării ca metodă de bază a dirijării economiei naționale a întărit această idee și interesul pentru modelarea predicției economice bazată pe un instrumentar empiric de tipul modelului input-output, modele bazate corelații și regresie etc. De abia după dezghețul ideologic și politic din prima jumătate a deceniului 1960, au crescut rapid interesul și preocupările cercetătorilor și tinerilor profesori pentru folosirea modelelor

matematice ca instrumente utile în lucrările de analiză economică și de planificare. Un stimulent în plus în această privință provenea și din faptul că a apărut și tehnica electronică de calcul de mare viteză și capacitate, fapt ce permitea folosirea unor modele de mari dimensiuni de tipul input-output, modele de optimizare ș.a.

Pentru cercetarea economică, domeniul nou al modelării a devenit o "mană cerească" întrucât cercetătorii, pe de o parte, scăpau de povara dogmatismului ideologic care ucidea gândirea creatoare, iar, pe de altă parte, puteau să se bucure de mijloace suplimentare de documentare și de contacte științifice cu cercetători din alte țări (mai ales din vest) în forma fie de vizite scurte de documentare, fie de stagii de specializare;

5. Cea mai mare parte a discursului dvs. de recepție este dedicată prezentării contribuțiilor științifice de pionierat ale unor cercetători și profesori economiști români care au făcut eforturi, dar care au avut și șansa și voința de a căuta și ajunge la sursele documentare de specialitate de la biblioteci cu regim închis. Este vorba de biblioteca Institutului de Cercetări Economice, biblioteca Academiei Române (sala specială), biblioteca americană și mai târziu biblioteca engleză și cea franceză, toate, relativ, bine aprovizionate cu cele mai bune cărți și colecții complete de reviste economice. Acces la aceste surse de documentare avea orice persoană pe baza unei cereri scrise. Din păcate, liceele și facultățile economice din anii 1948-1965, infestate de dogmatismul ideologic și politic comunist-stalinist, erau departe de a asigura cursanților cunoștințele la nivelul literaturii științifice menționate, fapt ce a provocat inițiative personale de pregătire prin frecventarea unor cursuri speciale de statistică matematică, algebră liniară, programare liniară și neliniară, modele de optimizare, modelul input-output ș.a. Aceste cursuri, la care predau prof. Egon Balaș, prof. Moisă Altăr, prof. Nicolae Mihăilă ș.a. erau organizate la Ministerul Finanțelor, Ministerul Chimiei, ASE și la diferite institute de cercetări și proiectări de ramură. În scurt timp, atât folosirea bazelor documentare, cât și frecventarea cursurilor au început să dea roade prin înfirișarea unei literaturi autohtone de cărți și articole în domeniul modelării. Cei din generația mea, implicați în această frumoasă aventură, treptat, ne-am dat seama de următorul fapt: pe cât de mare era efortul de a face pionierat în domeniul modelării, pe atât de intensă era bucuria succesului exprimat prin interesul tineretului studios și al absolvenților mai în vârstă de la Politehnică pentru articolele și cărțile cu un asemenea profil tematic. ("Per aspera ad astra"). Inițial, au fost publicate traduceri ale unor cărți importante, ca de exemplu: Analiză matematică pentru economiști de R. Allen, Folosirea optimă a resurselor de V. Kantorovici, ș. a. urmate de articole și cărți de modelare scrise de autori români menționați în discursul de recepție, precum și de alți autori, ca de exemplu: dr. Tiberiu Schatteles, prof. Egon Balaș, prof. Costache Moineagu, prof. Ludovic Tövissey, prof. Eugen Țigănescu, prof. Mihai Demetrescu, Acad. Vladimir Trebici, dr. Pascu Vainer, dr. Ionel Desmireanu, prof. Gheorghe Zaman (membru corespondent al Academiei Române). Toți acestuia, deși ne-au părăsit, au rămas vii în memoria noastră prin cărțile și articolele care au îmbogățit patrimoniul cunoașterii științifice de care au beneficiat generațiile care au urmat. Deasupra tuturor celor menționați se ridică însă Prof. Nicholas Georgescu - Roegen prin grandoearea și originalitatea operei sale și prin aprecierile elogioase de care se bucura la nivel internațional, așa cum arată în discursul său de recepție acad. Lucian Albu.

6. Ultima parte a discursului de recepție este strâns legată de profesia dumneavoastră de credință: recunoașterea și punerea în valoare a meritelor științifice ale vârfurilor cercetătorilor economiști români, elogiul adus acestora, precum și luarea lor drept exemple de urmat și, eventual, intrarea în competiție cu cele aflate în activitate și depășindu-le performanțele. Spiritul critic și creativ accentuat, ca și înclinația spre științele logice sunt trăsăturile intelectuale ale lui Lucian Albu, observate și puse în valoare încă de la începutul carierei sale de cercetător la Institutul de Economie Industrială. Aceste calități au fost multiplicat permanent și fructificate în funcțiile și pozițiile ulterioare ocupate ca urmare a unui

efort continuu și a ambiției de a-și spori competitivitatea profesională dar și de a-și afirma prezența și rolul în societatea românească.

În discurs ați prezentat date semnificative privind opera dumneavoastră realizată în decursul celor patru decenii și jumătate în institute de cercetări economice ale Academiei Române unde ați parcurs toate gradele științifice - doctor în economie, cercetător gradul III, II și I, iar mai târziu, conducător de doctorat, director la Institutul de Prognoză Economică. În 2009 ați devenit membru corespondent al Academiei Române, iar în 2013 ați fost titularizat ca membru al Academiei Române. În decursul activității științifice ați publicat un număr mare de cărți, articole și studii apărute în edituri și reviste prestigioase din țară și străinătate. Domeniile de cercetare științifică abordate se caracterizează printr-un grad înalt de noutate, creativitate, dificultate metodologică și instrumentară și de interes științific, praxiologic și predictiv. Acestea se referă la teoriile economice moderne, macroeconomia non-liniară, modelarea ciclurilor economice endogene, teoria stagflației, modele ale economiei informale, metode și modele de estimare a eficienței, econometrie și prognoză, dezvoltări noi în aplicarea modelării stochastice și nonstochastice, modele de prognoză pe termen mediu și lung ș.a.

Multe dintre rezultatele cercetărilor din aceste domenii servesc la completarea și perfecționarea instrumentarului folosit în cadrul unor instituții publice centrale la elaborarea unor studii și lucrări practice de analiză și lucrări cu caracter predictiv.

Dacă, potrivit clasificării generale a științelor, știința economică face parte din corpul disciplinelor experimentale, criteriul de evaluare al nivelului de dezvoltare a acestei științe nu este legat de caracterul teoretic abstract, ci este strâns legat de relațiile sociale cu diversele interese ale societății și, anume, de a obține explicații, de a afla adevărul, de a servi practica și de a previziona. Toate sunt necesare și, în principiu, pe toate le poate livra știința economică atunci când ea dispune de toate sau aproape toate instrumentele științifice și practice necesare. Dintre acestea, previziunea este funcția cea mai puternică și considerată o adevărată piatră de încercare a cunoașterii, notează Nicholas-Georgescu - Roegen în cartea *Legea entropiei și procesul economic*, (Editura Politică, 1979, pag. 101).

Institutul de Prognoză, care, din acest punct de vedere, deține un loc privilegiat în cadrul actualei rețele de cercetări economice, are menirea de a juca rolul de perfecționare a activității de previziune economică. Venirea Acad. Lucian Albu la conducerea IPE a însemnat, în primul rând, dezvoltarea unui dispozitiv complex de cercetare compus din:

- dezvoltarea unei echipe de cercetători și colaboratori tineri, de înaltă performanță științifică, angajați la realizarea unui număr mare de proiecte de cercetare internaționale;
- înființarea, sub egida IPE a Revistei de prognoză economică, de înaltă ținută științifică (cotată ISI) cu numeroase colaborări internaționale prestigioase;
- organizarea și funcționarea, pe lângă IPE, a Centrului de modelare condus cu competență de Acad. Emilian Dobrescu, în cadrul căruia se prezintă săptămânal referate științifice întocmite pe baza rezultatelor cercetărilor desfășurate în IPE și în alte institute și catedre de specialitate.

În al doilea rând, trebuie menționat efortul Acad. Lucian Albu de a cultiva și lărgi cercul de colaboratori științifici nu numai la nivel național, ci și la nivel internațional cu mari și importante personalități științifice, precum și cu centre și institute de cercetări și universități din alte țări, prilej cu care se fac schimburi de idei și de experiențe, de asemenea, se fac cunoscute rezultatele cercetărilor românești.

7. Stimate coleg Lucian Albu. Prin efortul, competența, pasiunea și ambiția de a fi "primus inter pares" în competiția cercetării academice, constat cu multă bucurie, nu știu a câta oară, că sunteți și de această dată marele câștigător. La bază se află nu doar simple afirmații ci stă mărturie vie o operă solidă, bine conturată, formată dintr-un număr impresionant de lucrări

științifice bine fundamentate pe un suport științific-metodologic avansat și totdeauna testat cu multă atenție în calitatea dumneavoastră de autentic și eminent cercetător. Din opera creată și dezvoltată de dumneavoastră cred că ar trebui să facă parte și contribuția pe care ați avut-o, în decursul anilor, la formarea și dezvoltarea colectivului de cercetare performant, precum și contribuția la înființarea și consolidarea Revistei de prognoză economică cunoscută și apreciată pe plan național și internațional, aceasta atrăgând noi colaboratori nu numai la revistă, ci și la Institutul de Prognoză Economică. De asemenea, la opera dezvoltată de dumneavoastră ar trebui luată în considerare și performanța de care se bucură IPE care, conform evaluărilor periodice, se plasează pe primele locuri în rândul institutelor de excelență. Prin toate aceste fapte și acțiuni remarcabile reușiți să extindeți și să consolidați la cote ridicate alianța dintre economie, matematică, statistică și previziune economică.

Toate aceste rezultate remarcabile, concretizate în crearea unei opere științifice durabile și mult apreciate, dezvoltarea unui institut modern și de înaltă performanță, precum și formarea unui corp de cercetare academică de elită cu însemnate contribuții și relații internaționale pe plan științific vă îndrituiesc să afirmați cu toată convingerea: "exegi monumentum aere perennius".

În încheiere, vă adresez mulțumiri că m-ați propus să vă răspund la discursul dumneavoastră de recepție, fapt ce mă onorează. Astăzi, prin prezentarea acestui cuprinzător discurs, ați îndeplinit forma finală a intrării în Academia Română. Conform venerabilei și mult respectatei noastre instituții, vă urez bine ați venit ca membru titular în Academia Română.

Acad. Aurel Iancu

16 iunie 2025